

ศึกษากระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติ เกี่ยวกับประชาธิปไตย ผ่านตัวละครหนังตะลุง

Study procedure applying the property of the film artist ational

Suchart Subsin with the Democracy shadow over the characters.

สุรินทร์ ทองทศ*, โสภณ ชุมทองโด**, สุชาติ ทรัพย์สิน***, สมปอง รักษาธรรม****และวิมล คำศรี*****

Surin Thongthod, Sophon Chumtongdo, Suchat Subsin, Sompong Raksatham and Wimon Dumsri

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของหนังสุชาติ ทรัพย์สิน 2) ศึกษากระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสุชาติ ทรัพย์สิน 3) เป็นต้นแบบในการถ่ายทอดแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยผ่านตัวละครหนังตะลุง ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ผ่านตัวละครหนังตะลุง และสัมภาษณ์นายหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติ จากการศึกษาพบว่าวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาและกระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของนายหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติเกี่ยวกับประชาธิปไตย ผ่านตัวละครหนังตะลุงนั้น เป็นการถ่ายทอดแบบดั้งเดิมและไม่เป็นทางการ นายหนังต้องมีความรู้ความเข้าใจทั้งทางด้านการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอย่างถูกต้องเสียก่อน จึงจะมีการถ่ายทอดในเชิงให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยผ่านตัวละครแต่ละตัวได้ เช่น การขับบทกลอนเกี่ยวกับประชาธิปไตย เจ้าเมือง พระเอก ตัวตลกแต่ละตัวได้พูดถึงระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร ตัวละครที่นายหนังได้ใส่จินตนาการออกมาในรูปแบบของการให้ความรู้แก่ผู้ชมหนังตะลุงหรือแม้กระทั่งนายหนังรุ่นหลังๆ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดอาจจะมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การสังเกต จดจำแนวคิดต่างๆ ของนายหนังสุชาติ ทรัพย์สิน การแสดงแต่ละครั้งของหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ต้องดูบริบทของคนในพื้นที่นั้นๆ เพื่อหาข้อมูลมาถ่ายทอด โดยสังเกตจากความสนใจของผู้ชมหนังว่า มีความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมากเพียงใด และสามารถนำแนวคิดหรือข้อควรจำไปปฏิบัติได้หรือไม่

คำสำคัญ : หนังตะลุง

* อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

** อาจารย์ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (ผู้ช่วยนักวิจัย)

*** ศิลปินแห่งชาติ จังหวัดนครศรีธรรมราช (ที่ปรึกษางานวิจัย)

**** คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ที่ปรึกษางานวิจัย)

***** รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (ที่ปรึกษางานวิจัย)

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the history of the national film assets 2) the transfer process, the concept of national film assets, 3) the process of conveying ideas about democracy through shadow theater. Action research study of the textbooks and research related to the concept of democracy. Characters through the film and an interview Shadow property Suchart national artists. The study found that the knowledge transfer process, the transfer of the concept of national cinema national artists on their democracy Characters through shadow. Inheriting the traditional and casual. The relay. Recognition must be noted by the imagination of the shadow pass. Might be a way to convey the pulpit, FL. The work of those who are interested audience. Have an understanding of how much democracy. And to bring ideas or to remember to practice or not. To show the shadow of the national wealth and the movie character in shadow.

Key word: character in shadow

บทนำ

ศิลปะการแสดงหนังตะลุงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมภาคใต้ และเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับการพัฒนาของภาคใต้มาช้านาน แฝงไว้ซึ่งวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งเป็นศิลปะการแสดงที่สร้างสุนทรีย์ สุนกสนาน รื่นเริง มีระบบคิดของความเป็นพวกพ้องเดียวกัน เชื่อเรื่องบรรพบุรุษ การนับถือครูอย่างเคร่งครัด การแสดงหนังตะลุงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นในปัจจุบันมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งเป็นตัวบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นคนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยให้กับคนที่มานั่งชมหนังตะลุงได้รู้เรื่องราวผ่านตัวละคร เช่น เจ้าเมือง ตัวตลกต่างๆ เพื่อเป็นข้อคิดอย่างต่อเนื่อง ความเป็นวัฒนธรรมและความเป็นตัวตนคนได้สร้างความเป็นกลุ่มพวก รวมถึงสื่อให้เห็นถึงความสามารถในการพึ่งตนเองอีกด้านของชุมชนคนใต้ได้เป็นอย่างดี หนังตะลุงยังมีคุณสมบัติ “เป็นสิ่งที่สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนชาวใต้ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ โลกทัศน์ ทัศนคติ และสุนทรียภาพมาช้านาน” (เชิรชัย อิศรเดช และคนอื่นๆ, 2548, 86) และสาเหตุที่ทำให้หนังตะลุงกลายเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นเสมือนสายใยและกลไกสำคัญในการรักษาสืบสานไว้ เพราะมีคุณลักษณะที่สำคัญทั้งการใช้ภาษาถิ่น มีระบบความเชื่อเฉพาะ มีระบบการสืบทอดและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ผ่านหลายบทบาทที่สำคัญ โดยกาญจนา แก้วเทพ (2548, 57) ได้วิเคราะห์ไว้ทั้งในระดับบุคคล คือ การให้การเรียนรู้ สืบทอด ประวัติศาสตร์ ให้ความบันเทิง ปลูกฝังค่านิยม

ควบคุมความประพฤติ ฯลฯ ระดับกลุ่ม ได้แก่ สามะโนครัวสร้างและพื้นที่สร้างสรรค์เครือข่าย รวมคน เสริมความสัมพันธ์ และบ่งบอกอาณาเขตของกลุ่ม และในระดับชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ การบริการสังคม ความบันเทิง การศึกษาเรียนรู้ ส่งข้อมูลข่าวสาร วิพากษ์สังคม ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม สร้างอัตลักษณ์ และจัดการความขัดแย้ง ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการธำรงรักษาความเป็นสังคมได้ สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความรักใคร่ ผูกพัน สามัคคี ที่เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีพลังดำรงมาได้เมื่อมองในมิติงานพัฒนาชุมชนจึงทำให้เห็นว่า “ศิลปะการแสดงหนังตะลุง” มีคุณค่าและศักยภาพที่แฝงอยู่ในตัวมากมาย และเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่หากมีการนำมาใช้ หรือการจัดการที่เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ก็จะสามารถเป็นมรรควิธีหนึ่งในการที่จะช่วยในการฟื้นฟูและรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมและนำไปสู่การเสริมสร้างและฟื้นฟูพลังชุมชนให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาบนฐานทรัพยากรและบริบทวัฒนธรรมของชุมชน และสามารถที่จะขยายผลออกไปสู่เรื่องอื่นๆ ได้ โดยปัจจุบันได้มีการนำศิลปะการแสดงหนังตะลุงมาเป็นฐานหรือสื่อกลางในการทำงานพัฒนาที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนและหลายกรณี เช่น ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งหนังตะลุงจะมีบทบาทพูดถึงประชาธิปไตยผ่านตัวเจ้าเมือง ตัวตลก หรือแม้กระทั่งการขับเคลื่อนเกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของนาย
หนังสือชาติ ทรัพย์สิน
2. เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดแนวคิด
ของหนังสือชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติ
3. เพื่อเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดแนวคิด
เกี่ยวกับประชาธิปไตยผ่านตัวละครหนังสือ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอด
แนวคิดของหนังสือชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติ
เกี่ยวกับ ประชาธิปไตยผ่านตัวละครหนังสือ ผู้
ศึกษาจะทำการศึกษาเฉพาะประวัติความเป็นมาของ
หนังสือชาติ ทรัพย์สิน กระบวนการถ่ายทอดแนวคิด
เกี่ยวกับประชาธิปไตยผ่านตัวละครหนังสือ
เท่านั้น

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของหนังสือชาติ
ทรัพย์สิน
2. ศึกษากระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของ
หนังสือชาติ ทรัพย์สิน
3. ศึกษากระบวนการถ่ายทอดแนวคิด
เกี่ยวกับประชาธิปไตยผ่านตัวละครหนังสือ

1) ด้านเนื้อหา

- เอกสารหรือตำรา
- บทหนังสือที่เกี่ยวกับ
ประชาธิปไตย

2) กรณีศึกษา

- ประวัติของหนังสือชาติ
ทรัพย์สิน
- แนวคิดเกี่ยวกับ
ประชาธิปไตยของหนังสือชาติ
ทรัพย์สิน

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนด

แหล่งข้อมูล ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ
กระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสือชาติ ทรัพย์สิน
ศิลปินแห่งชาติ เกี่ยวกับประชาธิปไตย ผ่านตัวละคร
หนังสือ ได้แก่ ประวัติของนายหนังสือชาติ
ทรัพย์สิน กระบวนการถ่ายทอดแนวคิดเกี่ยวกับ
ประชาธิปไตย ผ่านตัวละครหนังสือ ปัญหา และ
อุปสรรคในการ ถ่ายทอดแนวคิดเกี่ยวกับ
ประชาธิปไตย ผ่านตัวละครหนังสือ

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จาก
การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ผ่านตัว
ละครหนังสือ

วิธีและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

1. สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์
แบบมีโครงสร้างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปและ
ข้อมูลระดับลึกจากผู้ถ่ายทอด ผู้ได้รับการถ่ายทอด

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ใช้
สมุดบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลซึ่ง
การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และใช้ข้อมูลจากการ
สังเกตเพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์

3. เทปบันทึกเสียง ใช้สำหรับการบันทึก
ขณะสัมภาษณ์กลุ่มศึกษาป้องกันการผิดพลาด การ
รวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตจาก
แหล่งข้อมูลก่อนเพื่อช่วยให้ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบ
ความถูกต้องของข้อมูลได้

4. เครื่องบันทึกภาพ โดยใช้บันทึกภาพ
ปรากฏการณ์ต่างๆ ทั้งบุคคล และสถานที่ที่ใช้ในการ

ประกอบการศึกษาในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล
โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตจากแหล่งข้อมูลก่อนทุกครั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการใช้ควบคู่กับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมจากหนังสือ ตำรา วารสาร บทความ รายงานการประชุม เอกสารทางวิชาการต่างๆ และสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับ แนวคิดทฤษฎี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีรวบรวมจากข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่นเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วารสาร หนังสือบันทึกข้อความ รายงานการประชุมและการสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต และผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการควบคู่กับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คำถามจะเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ โดยมีการเตรียมคำถามกว้างๆ มาล่วงหน้า เป็นการซักถามเพื่อให้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของนางสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติเกี่ยวกับประชาธิปไตยผ่านตัวละครหนังตะลุง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงเพราะมีข้อมูลที่ดี ลึกซึ้ง กว้างขวางเป็นพิเศษในขณะเดียวกันผู้วิจัยมีการซักถาม บันทึกเสียง การจดบันทึกข้อมูลตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์ ก่อนการเก็บรวบรวมล่วงหน้า ซึ่งการสัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึกและการบันทึกเสียง เพื่อช่วยในการเก็บข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำคำสัมภาษณ์ การสังเกตและการบันทึกการสัมภาษณ์ จากผู้ถูกสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ โดยการจำแนกชนิดข้อมูลแบบใช้ทฤษฎี ซึ่งแยกออกเป็น การกระทำ กิจกรรม ความหมาย ความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและสภาพสังคม โดยผู้วิจัยจะจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูล

2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการบันทึกการสัมภาษณ์ที่จัดลำดับความสำคัญแล้ว นำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย บันทึกข้อความ รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะได้รับทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันของข้อมูล

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตและจากการศึกษาเอกสารต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูลได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์และการเขียนรายงาน

บทสรุป

ประวัติผู้ถ่ายทอดแนวคิด

ประวัติของผู้ถ่ายทอดแนวคิดของนางนางสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติ เกี่ยวกับประชาธิปไตยผ่านตัวละครหนังตะลุง เกิดเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2481 ที่ หมู่ที่ 5 ตำบลสระแก้ว อำเภอบ้านลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอบ้านลาด

จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้เริ่มมีชีวิตเกี่ยวข้องกับหนังตะลุง ในขณะที่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ครูใหญ่ได้ให้นายสุชาติเป็นครูสอนวาดเขียนแก่เพื่อนนักเรียนชั้น ป.1-ป.4 ในขณะที่วัดมีการสร้างพระอุโบสถ นายสุชาติมีความสนใจเกี่ยวกับการเขียนลายไทยและการวาดรูป ทำให้ช่างทำพระอุโบสถเห็นว่าตอนพักกลางวัน นายสุชาติไม่ยอมไปรับประทานอาหารกลางวัน แต่มานั่งเฝ้าดูการเขียนลายไทยของช่างทำพระอุโบสถทุกวัน ช่างทำอุโบสถจึงได้สอนให้นายสุชาติเขียนลายไทย เมื่อนายสุชาติ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พ่อของนายสุชาติ เห็นว่า นายสุชาติมีความสนใจเกี่ยวกับการวาดรูปหนังตะลุงและรูปภาพต่าง ๆ จึงให้นายสุชาติไปฝากเป็นศิษย์ของนายทอง หนูขาว ซึ่งเป็นช่างแกะรูปหนังตะลุงและเป็นนักแต่งบทกลอน และประพันธ์บทนิยายหนังตะลุงเพื่อให้นายสุชาติฝึกการใช้เครื่องมือแกะหนังตะลุง และในระหว่างเรียนเกี่ยวกับกระบวนการทำรูปหนังตะลุงจากนายทอง หนูขาว นายสุชาติก็ได้เรียนรู้วิธีการเขียนบทกลอนต่าง ๆ จากนายทอง หนูขาว ไปพร้อมๆ กับการเรียนแกะหนังตะลุง

กระบวนการถ่ายทอดแนวคิดของหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติ

แนวคิดในการถ่ายทอดประชาธิปไตย สามารถถ่ายทอดผ่านตัวละครหนังตะลุง เช่น เจ้าเมือง มเหสี พระเอก หรือพระอภัย และตัวตลกบางตัวที่มีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย แต่ตัวหนังก็เป็นแค่ตัวผ่านไปยังผู้ชมหนัง นายหนังต้องเป็นคนมีความรู้และเข้าใจหลักประชาธิปไตย โดยการศึกษาจากการอ่านหนังสือพิมพ์ หรือคู่มือโทรทัศน์ หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยการถ่ายทอดจินตนา

การของนายหนังตะลุงอาจจะมีแนวทางในการถ่ายทอดเชิงมุขตลกหรือหลักการก็ต้องขึ้นอยู่กับว่าผู้ชมเหล่านั้นเป็นใคร มีความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมากเพียงใด และสามารถนำแนวคิดหรือข้อควรจำไปปฏิบัติได้หรือไม่ การออกไปแสดงหนังตะลุงของนายหนังสุชาติ ทรัพย์สิน แต่ละครั้ง มักจะมีการเมืองเข้ามาสอดแทรกเมื่อมีการเมืองเข้ามาสอดแทรกก็ต้องมีกระบวนการของคำว่าประชาธิปไตย บางคนที่นั่งชมหนังอาจจะเข้าใจน้อยก็เลยมีการอธิบายโดยภาพกว้างๆ เพื่อให้ผู้ชมหนังเข้าใจง่ายและรู้ถึงกระบวนการที่จะนำไปสู่การเลือกตั้ง

อภิปรายผล

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สามารถนำไปสู่การอภิปรายได้ดังนี้

1. แหล่งการเรียนรู้

นายหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ได้รับการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาจากการจดจำตามอุโบสถตามวัดตรงกับประเพณี วัฒนธรรมในการถ่ายทอดความรู้ในอดีตที่มีวัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้สรรพวิชาต่างๆ เป็นแหล่งที่เรียนรู้ที่สำคัญของท้องถิ่นเนื่องจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีภูมิปัญญาจะรวมตัวกันอยู่ที่วัด นอกจากวัดแล้วแหล่งการเรียนรู้ของท้องถิ่นที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ บ้าน ซึ่งคนโบราณเห็นว่าผู้ที่มีการศึกษาและสั่งสมภูมิปัญญาเป็นมรดกของชาติ ตรงกับการศึกษาของจากรักรณ ธรรมวัตร (2531) กล่าวถึงการถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสาน สรุปได้ดังนี้ การถ่ายโยงความรู้ของชาวอีสานเพื่อสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งมายังคนอีกรุ่นหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการและกลุ่มเป้าหมาย อย่างเช่น วิธีการถ่ายโยงความรู้แก่เด็กจะแตกต่างจากผู้ใหญ่ คือ วิธีการถ่ายโยงความรู้แก่เด็กต้องง่าย ไม่

ซับซ้อน สนุกสนาน ดึงดูดใจ เช่น การละเล่น การเล่า
นิทาน

2. วิธีการถ่ายทอด

วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญากระบวนการ
ถ่ายทอดแนวคิดของนายหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปิน
แห่งชาติเกี่ยวกับประชาธิปไตย ผ่านตัวละครหนัง
ตะลุง เป็นการถ่ายทอดแบบดั้งเดิมและไม่เป็น
ทางการ ผู้รับการถ่ายทอด ต้องมีการสังเกต จดจำ
โดยการถ่ายทอดจินตนาการของนายหนังตะลุง อาจจะ
มีแนวทางในการถ่ายทอดเชิงมุขตลกหรือหลักการที่
ต้องขึ้นอยู่กับว่าผู้ชมเหล่านั้นเป็นใคร มีความเข้าใจ
ในระบอบประชาธิปไตยมากเพียงใด และสามารถนำ
แนวคิดหรือข้อควรจำไปปฏิบัติได้หรือไม่ การ
ออกไปแสดงหนังตะลุงของนายหนังสุชาติ ทรัพย์สิน
และผ่านตัวละครในหนังตะลุง ในส่วนเนื้อหาของ
ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยการศึกษาจากการอ่าน
หนังสือพิมพ์ หรือคู่มือโทรทัศน์ หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
เพื่อความถูกต้องและสร้างการกระตุ้นความรู้สึกรู้สึกของ
ผู้ชมโดยการกล่าวถึง อ้างถึงและมีการแทรกมุขตลก
ผ่านตัวละครของหนังตะลุงทุกครั้งตั้งแต่เริ่มต้นจน
สิ้นสุดการแสดง และการสร้างการจดจำที่ดีคือ การ
กล่าวถึงทุกครั้งในการแสดงทำให้ผู้ชมจดจำจุดเด่น
ของหนังสุชาติ ทำให้กลายเป็นเอกลักษณ์ของหนังสุ
ชาติว่า เน้นเรื่องประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยที่ถูกต้องเป็น
เนื้อหาที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ นายหนังต้องม
การศึกษาข้อมูลให้ชัดเจน และการกล่าวถึงความรู้
เกี่ยวกับประชาธิปไตยต้องระมัดระวังในการแสดง
ความคิดเห็นเพราะส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการเมือง
ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ชมที่มีความ
อคติต่อการเมืองหรือนักการเมือง ดังนั้นการแสดง
ควรออกมาให้หลีกเลี่ยงการกระทบความรู้สึกของ
ผู้ชม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องศึกษากระบวนการถ่ายทอด
แนวคิดของหนังสุชาติ ทรัพย์สิน ศิลปินแห่งชาติ
เกี่ยวกับประชาธิปไตย ผ่านตัวละครหนังตะลุง ฉบับ
นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยทุนอุดหนุนจาก
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และ
ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่ให้คำแนะนำและ
คำปรึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณนายหนังสุชาติ ทรัพย์สิน
ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการดำเนินงาน
วิจัย

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2539). **สรุปผลการประชุมสัมมนา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับหลักสูตรที่พึงประสงค์.**

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมศิลปากร. (2544). **วัฒนธรรม เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น
สมุทรสงคราม.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2545). **วัฒนธรรมไทยกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทย.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท
อักษรพิพัฒน์จำกัด.

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2534). **แนวความคิดวัฒนธรรมชุมชน** ใน ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (บก.). วัฒนธรรมไทยกับ
ขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงศิริ สาประเสริฐ. (2542). **ลักษณะการถ่ายทอดของภูมิปัญญาชาวบ้าน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาธิต.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2538). **รายงานการวิจัย ลักษณะการเลี้ยงดูด้วยตัวเองของคนไทย**. กรุงเทพมหานคร : คณะ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2543). **การสอนผู้ใหญ่**. กรุงเทพมหานคร : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สามารถ จันทรสุริย์. (2533). **ภูมิปัญญาคืออะไร อย่างไร ในวัฒนธรรมก้าวไปกับการเปลี่ยนแปลง**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สามารถ จันทรสุริย์. (2536). **ภูมิปัญญาชาวบ้าน ใน เสรี พงษ์พิศ (บก.). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท เล่ม
1, : 146** กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์. (2538). **วิธีการสอน**. ปทุมธานี : บริษัท สกายบุ๊ก จำกัด.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2538). **จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่**. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2540). **ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย**.
**โครงการกิตติเมธี สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- ประโรม กุ่ยสาคร.(2547). **การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องการดูแลสุขภาพโดยการบูรณาการภูมิปัญญา
ท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. กรุงเทพมหานคร : สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศภาควิชา
หลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บัญชา อาษากิจ. (2550). **ดนตรีประกอบการแสดงหนังตะลุงคณะสุชาติ ทรัพย์สิน**. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น.(2541). **เจตจำนงทางการเมือง กับระบอบประชาธิปไตย** กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. (2538). **บทวิเคราะห์เพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางการสังคมไทย** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มิ่งเมือง.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง.(2538). **ภูมิปัญญาชนบท: คุณค่ากับการท้าทาย(คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ
สหประชาชาติ).** (2538). กรุงเทพมหานคร: บริษัทอักษรพิพัฒน์จำกัด.
- นายหนังสือสุชาติ ทรัพย์สิน.(2554, พฤศจิกายน) **นายหนังสือสุชาติ ทรัพย์สิน**. ศิลปินแห่งชาติพืชรักบ้าน หนังสือ
สุชาติ ทรัพย์สิน สัมภาษณ์.
- ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. (2519). **ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย**.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.

สุรัชย์ สิริไกร. (2548). **การพัฒนาการเมืองเปรียบเทียบระหว่างจีนกับไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Dahl, R. A. (1963). Who governs? **Democracy and power in an American city**. New Haven, CT: Yale University Press.

Lijphart, A. (1977). **Democracy in plural societies**. London: Yale University.

Peou, S. (2000). **Intervention & change in Cambodia towards democracy?**. Pasir Panjang, Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

Huntington, S. P. (1993). **The third wave democratization in the late century**. London: University of Oklahoma.